

CBAC TGAU

Cymraeg Craidd

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Canllaw Cyflwyno

Addysgu o 2025

Dyfarnu o 2027

Fersiwn 2 - Medi 2025



Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan
Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

Yn arbennig i Gymru.
Yn barod i'r byd.

CRYNODEB O NEWIDIADAU

Fersiwn	Disgrifiad	Rhif y dudalen
2	Newid 'Haf 2026' i 'Haf 2027'	18

Cynnwys

Nodau'r Canllaw Cyflwyno	1
Strwythur y Cymhwyster	1
Uned 1	2
Uned 2	3
Uned 3	4
Uned 4	5
Crynodeb o'r asesu	6
Amcanion Asesu	7
Uned 1	8
Uned 2	8
Uned 3	8
Uned 4	8
Manyleb a Phecyn Asesu	9
Deall yr ymhelaethiad yn y fanyleb	9
Bonion y fanyleb	9
Geiriau gorchymyn	10
Cynlluniau Marcio	15
Dyddiadau Pwysig	18

Nodau'r Canllaw Cyflwyno

Nod y Canllaw Cyflwyno yw rhoi trosolwg o'r cymhwyster a cheisio helpu athrawon i ddeall sut rydym yn asesu'r cymhwyster TGAU. Bydd yn cynnig cyflwyniad i'r fanyleb, trosolwg o'r asesu, a bydd yn cefnogi athrawon i ddeall yn well sut i baratoi eu dysgwyr ar gyfer asesu'r gwahanol unedau. Ceir rhagor o wybodaeth am bob uned yng nghanllawiau unigol yr unedau.

Strwythur y Cymhwyster

Mae CBAC TGAU Cymraeg Craidd yn cynnwys 4 o unedau:

	Teitl yr uned	Math o Asesiad	Pwysoli
Uned 1	Ymateb i Sbardun Gweledol	Asesiad di-arholiad	25%
Uned 2	Ymateb i Ffynonellau Amrywiol	Asesiad di-arholiad	25%
Uned 3	Paratoi at y Dyfodol	Arholiad ysgrifenedig	25%
Uned 4	Llenyddiaeth a Chreadigol	Arholiad ysgrifenedig	25%

Mae pob uned yn orfodol.

Uned 1

Siarad a Gwrando – Ymateb i Sbardun Gweledol

Asesiad di-arholiad: Pâr (6-8 munud) neu Grŵp o dri (8-10 munud), gyda 10 munud i baratoi

25% o'r cymhwyster

Wedi'i gosod gan CBAC, ei marcio gan y ganolfan a'i chymedrol gan CBAC
50 marc

Trosolwg o'r uned

Pwrrpas yr uned hon yw:

- galluogi dysgwyr i ddeall a defnyddio'r Gymraeg gydag eraill mewn ffordd ddigymhell a hyderus drwy wyllo sbardun gweledol
- defnyddio'r Gymraeg i gyfathrebu a rhyngweithio ag eraill
- defnyddio amrywiaeth o frawddegau, patrymau iaith ac amserau gwahanol y ferf i gyfleu gwybodaeth, mynegi a chyflawnhau barn
- gofyn ac ymateb yn effeithiol i gwestiynau gan eraill
- deall y brif neges, manylion penodol a gwahanol safbwytiau
- defnyddio cywair priodol ac ynganu'n glir
- dangos dealltwriaeth o iaith lafar wrth wrando ar un neu fwy o siaradwyr mewn sefyllfaedd amrywiol
- deall gwerth y Gymraeg (yn gymdeithasol ac yn y byd gwaith) a'i defnydd yng nghyd-destun Cymru a thu hwnt
- deall am addysg a phrofiadau byd gwaith er mwyn meithrin sgiliau ar gyfer bywyd a gwaith
- ystyried natur amrywiol dinasyddiaeth Cymru a'i diwylliannau, gan gynnwys safbwytiau, hunaniaeth, diwylliant a chyfraniadau cymunedau Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol.

Bydd yr uned hon yn canolbwytio ar:

- ryngweithio
- mynegi barn
- ymateb i gyd-destun anghyfarwydd.

Disgwylir i'r tair thema eang isod fod yn sail i ddysgu'r iaith:

- cynefin
- hunaniaeth
- diwylliant.

Bydd gofyn i ddysgwyr ymateb i sbardun gweledol. Bydd dewis o sbardun ar gael yn seiliedig ar y tair thema eang. Bydd pob sbardun gweledol yn cynnwys tri siaradwr yn trafod agweddau o'r tair thema eang. Bydd 15% o'r asesiad ar gyfer Gwrando a 10% ar gyfer Siarad am yr uned hon.

Uned 2

Asesiad di-arholiad: Pâr (6-8 munud) neu Grŵp o dri (8-10 munud) gyda 10 munud i baratoi

25% o'r cymhwyster

Wedi'i gosod gan CBAC, ei marcio gan y ganolfan a'i chymedroli gan CBAC
50 marc

Trosolwg o'r uned

Pwrpas yr uned hon yw:

- galluogi dysgwyr i ddeall a defnyddio'r Gymraeg gydag eraill mewn ffordd ddigymhell a hyderus wrth edrych ar ffynonellau amrywiol
- defnyddio'r Gymraeg i gyfathrebu a ryngweithio ag eraill
- defnyddio amrywiaeth o frawddegau, patrymau iaith ac amserau gwahanol y ferf i gyfleu gwybodaeth, mynegi a chyflawnhau barn
- defnyddio cywair priodol ac ynganu'n glir
- dangos dealltwriaeth o iaith lafar wrth wrando ar un neu fwy o siaradwyr mewn sefyllfaoedd amrywiol
- deall y brif neges, manylion penodol a gwahanol safbwytiau
- defnyddio cywair priodol ac ynganu'n glir
- deall gwerth y Gymraeg yn gymdeithasol a'i defnydd yng nghyd-destun Cymru a thu hwnt
- gofyn ac ymateb yn effeithiol i gwestiynau gan eraill cefnogi datblygiad diwylliannol
- ystyried natur amrywiol dinasyddiaeth Cymru a'i diwylliannau, gan gynnwys safbwytiau, hunaniaeth, diwylliant a chyfraniadau cymunedau Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol.

Bydd yr uned hon yn canolbwyntio ar:

- ryngweithio
- mynegi barn
- dadansoddi.

Disgwyli'r tair thema eang isod fod yn sail i ddysgu'r iaith:

- cynefin
- hunaniaeth
- diwylliant.

Bydd gofyn i ddysgwyr ymateb i amrywiaeth o ffynonellau. Bydd dewis o sbardunau yn seiliedig ar y tair thema eang ar gyfer yr uned hon. Bydd y sbardunau yn cynnwys amrywiaeth o ffynonellau a allai gynnwys graff/siart, ffeithiau a/neu ystadegau a delweddu. Bydd 5% o'r asesiad ar gyfer Gwrando a 20% ar gyfer Siarad am yr uned hon.

Uned 3

Darllen ac Ysgrifennu – Paratoi at y Dyfodol

Arholiad Ysgrifenedig: 1 awr 30 munud

25% o'r cymhwyster

Wedi'i gosod a'i marcio gan CBAC

100 marc

Trosolwg o'r uned

Pwrpas yr uned hon yw:

- galluogi dysgwyr i ddatblygu eu sgiliau ysgrifennu a darllen yn y Gymraeg
- defnyddio amrywiaeth o batrymau iaith
- defnyddio amserau gwahanol y ferf
- deall ac ymateb i fathau gwahanol o iaith ysgrifenedig ar wahanol ffurfiau a ysgrifennwyd at amrywiaeth o ddibenion a chynulleidfaedd
- deall y brif neges, y prif bwyntiau, manylion penodol a gwahanol safbwytiau mewn amrywiaeth o destunau ysgrifenedig hir a byr, syml a chymhleth, sydd yn defnyddio gwahanol amserau'r ferf
- helpu dysgwyr i ddeall y rhyng berthynas rhwng eu dysgu a'r byd gwaith sy'n cynnig cyfleoedd iddyn nhw sy'n gysylltiedig â'r byd gwaith a gyrfaoedd
- ystyried natur amrywiol dinasyddiaeth Cymru a'i diwylliannau, gan gynnwys safbwytiau, hunaniaeth, diwylliant a chyfraniadau cymunedau Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol

Bydd yr uned hon yn canolbwytio ar:

- gymhwysyo gwybodaeth a dealltwriaeth
- mynegi barn
- paratoi at y dyfodol.

Disgwylir i'r tair thema eang isod fod yn sail i ddysgu'r iaith:

- cynefin
- hunaniaeth
- diwylliant.

Bydd y tair thema eang yma yn caniatáu i ddysgwyr ddatblygu eu sgiliau, gwybodaeth a dealltwriaeth o ddarllen ac ysgrifennu yn y Gymraeg.

Uned 4

Darllen ac Ysgrifennu – Llenyddiaeth a Chreadigol

Arholiad Ysgrifenedig: 1 awr 30 munud

25% o'r cymhwyster

Wedi'i gosod a'i marcio gan CBAC

100 marc

Trosolwg o'r uned

Pwrpas yr uned hon yw:

- galluogi dysgwyr i ddatblygu eu sgiliau ysgrifennu a darllen yn y Gymraeg
- defnyddio amrywiaeth o batrymau iaith
- defnyddio amserau gwahanol y ferf
- deall ac ymateb i fathau gwahanol o iaith ysgrifenedig ar wahanol ffurfiau, a ysgrifennwyd at amrywiaeth o ddibenion a chynulleidfa oedd deall y brif neges, y prif bwyntiau, manylion penodol a gwahanol safbwytiau mewn amrywiaeth o destunau ysgrifenedig hir a byr, syml a chymhleth, sydd yn defnyddio gwahanol amserau'r ferf ymateb i ddarnau llenyddol ac anllenyddol ystyried natur amrywiol dinasyddiaeth Cymru a'i diwylliannau, gan gynnwys safbwytiau, hunaniaeth, diwylliant a chyfraniadau cymunedau Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol
- meddwl ac ymateb yn greadigol gan fod yn ddychmygus wrth gymhwysu eu sgiliau.

Bydd yr uned hon yn canolbwytio ar:

- gymhwysu gwybodaeth a dealltwriaeth
- sgiliau creadigol
- ymateb i lenyddiaeth.

Disgwylir i'r tair thema eang isod fod yn sail i ddysgu'r iaith:

- cynefin
- hunaniaeth
- diwylliant

Bydd 4 testun gosod ar gyfer yr uned hon:

- Stori fer – Y Rhigos a'r fan hufen iâ gan Siôn Tomos Owen
- Stori fer – Pâst Danned gan Mererid Thomas
- Cerdd – Llwybrau gan Nia Morais
- Cerdd – Y Daith gan Aneirin Karadog

Bydd CBAC yn rhyddhau gwybodaeth yr wythnos gyntaf ym mis Mawrth, yn ystod blwyddyn yr arholiad, yn nodi pa destun gosod fydd yn cael ei arholi. Un testun gosod fydd yn cael ei arholi bob blwyddyn.

Crynodeb o'r asesu

Uned 1: Ymateb i Sbardun Gweledol

Asesiad di-arholiad: Pâr (6-8 munud) neu Grŵp (8-10 munud)

25% o'r cymhwyster

50 marc

Siarad (10%) Gwrando (15%)

Tasg pâr/grŵp o dri yn seiliedig ar sbardunau gweledol a ddarperir gan CBAC i symbylu trafodaeth. Bydd yr asesiad yn cynnwys tair rhan i'w cynnal yn y drefn ganlynol:

- i. gwyliau sbardun gweledol tua 2 funud o hyd. 10 munud i baratoi gan gynnwys gwyliau'r sbardun.
- ii. cynnal trafodaeth pâr/grŵp ar yr hyn a welwyd ar y sbardun
- iii. cynnal trafodaeth estynedig ar un o brif themâu'r sbardun

Ni chaniateir defnyddio geiriaduron nac unrhyw adnodd arall wrth baratoi.

Bydd yr uned hon yn cael ei marcio gan y Ganolfan, a'i chymedroli gan CBAC.

Uned 2: Ymateb i Ffynonellau Amrywiol

Asesiad di-arholiad: Pâr (6-8 munud) neu Grŵp (8-10 munud)

25% o'r cymhwyster

50 marc

Siarad (20%) Gwrando (5%)

Tasg pâr/grŵp o dri yn seiliedig ar amrywiaeth o ffynonellau a ddarperir gan CBAC i symbylu trafodaeth. Bydd yr asesiad yn cynnwys tair rhan i'w cynnal yn y drefn ganlynol:

- i. edrych ar daflen sbardun ac yna 10 munud i baratoi
- ii. cynnal trafodaeth pâr/grŵp ar yr hyn a welwyd ar y sbardun
- iii. mynegi barn am yr hyn sydd ar y daflen sbardun

Ni chaniateir defnyddio geiriaduron nac unrhyw adnodd arall wrth baratoi.

Bydd yr uned hon yn cael ei marcio gan y Ganolfan, a'i chymedroli gan CBAC.

Uned 3: Paratoi at y Dyfodol**Arholiad ysgrifenedig: 1 awr 30 munud****25% o'r cymhwyster****100 marc**

Tasgau darllen gydag ymatebion di-eiriau ac ysgrifenedig, er enghrafft ysgrifennu disgrifiadol, naratif, perswadiol, addysgiadol, beirniadol, dadansoddol, a mynegi barn a thasgau trawsieithu a chyfieithu.

Ni chaniateir i ddysgwyr ddefnyddio geiriaduron nac unrhyw adnoddau eraill yn unrhyw ran o'r asesiad.

Uned 4: Llenyddiaeth a Chreadigol**Arholiad ysgrifenedig: 1 awr 30 munud****25% o'r cymhwyster****100 marc**

Tasgau darllen gydag ymatebion di-eiriau ac ysgrifenedig, er enghrafft ysgrifennu disgrifiadol, naratif, creadigol, dychmygus, perswadiol, mynegi barn, dadansoddol ac ymateb i lenyddiaeth. Bydd un testun gosod yn cael ei asesu pob cyfres. Bydd gwybodaeth ymlaen llaw yn cael ei gyhoeddi ynglŷn â pha destun gosod sy'n cael ei arholi ym mhob cyfres.

Ni chaniateir i ddysgwyr ddefnyddio geiriaduron nac unrhyw adnoddau eraill yn unrhyw ran o'r asesiad.

Amcanion Asesu

AA1

Deall ac ymateb:

- deall ac ymateb yn feirniadol i amrywiaeth o destunau ysgrifenedig a llafar, gan ddewis a gwerthuso pwyntiau perthnasol i egluro a chefnogi dehongliadau a datblygu syniadau
- gwneud cymariaethau ac egluro cysylltiadau o fewn a rhwng testunau ysgrifenedig a chyfathrebu llafar, gan ddefnyddio terminoleg briodol a chefnogi barn gyda manylion priodol o'r testun
- cyfathrebu meddyliau, teimladau a barn mewn amrywiaeth o gyd-destunau, gan strwythuro dadleuon a herio'r hyn mae eraill yn ei ddweud yn hyderus ac yn sensitif
- deall testunau ysgrifenedig a chyfathrebu llafar, gan gydnabod amrywiaeth o safbwytiau yn feirniadol er mwyn dod i gasgliadau ystyriol
- defnyddio sgiliau cyfieithu i wella cyfathrebu.

AA2

Mynegi a chyfathrebu:

- cyfathrebu'n glir ac effeithiol mewn cyd-destunau gwahanol, gan ddefnyddio ffurfiau, geirfa a thechnegau i ennyn diddordeb y darlennu/gwrandäwr
- addasu cyfathrebu trwy ddewis cywair, geirfa a thechnegau sy'n briodol i wahanol gyd-destunau a chynulleidfaedd
- trefnu cyfathrebu gan ddefnyddio amrywiaeth o nodweddion ieithyddol a strwythurol
- defnyddio amrywiaeth o strwythurau brawddegau ar gyfer eglurder, pwrrpas ac effaith, gyda gramadeg cywir ac, mewn cyfathrebu ysgrifenedig, atalnodi a sillafu cywir.

Mae'r tabl isod yn dangos pwysoli pob amcan asesu ar gyfer pob uned ac ar gyfer y cymhwyster cyfan.

Uned 1

Mae'r amcanion asesu ar gyfer yr uned hon wedi'u dosrannu fel a ganlyn:

AA1	AA2	Cyfanswm
15%	10%	25%

Uned 2

Mae'r amcanion asesu ar gyfer yr uned hon wedi'u dosrannu fel a ganlyn:

AA1	AA2	Cyfanswm
10%	15%	25%

Uned 3

Mae'r amcanion asesu ar gyfer yr uned hon wedi'u dosrannu fel a ganlyn:

AA1	AA2	Cyfanswm
12%	13%	25%

Uned 4

Mae'r amcanion asesu ar gyfer yr uned hon wedi'u dosrannu fel a ganlyn:

AA1	AA2	Cyfanswm
13%	12%	25%

Manyleb a Phecyn Asesu

Pan fyddwn yn datblygu cymwysterau newydd, rydym yn cynhyrchu'r dogfennau canlynol:

- Manyleb – mae'r ddogfen hon yn ymdrin â'r holl wybodaeth a sgiliau y disgwylir i ddysgwyr eu gwybod erbyn diwedd eu cwrs.
- Pecyn Asesu – mae hwn yn cynnwys y Deunyddiau Asesu Enghreifftiol (SAMs) h.y.: papurau arholiad enghreifftiol a thasgau asesiadau di-arholiad enghreifftiol, rheolaethau perthnasol ar gyfer yr asesiad di-arholiad, a chynlluniau marcio

Mae'r canllaw yn adeiladu ar wybodaeth sydd yn y fanyleb a'r pecyn asesu i helpu i wella eich dealltwriaeth o'r dogfennau hynny.

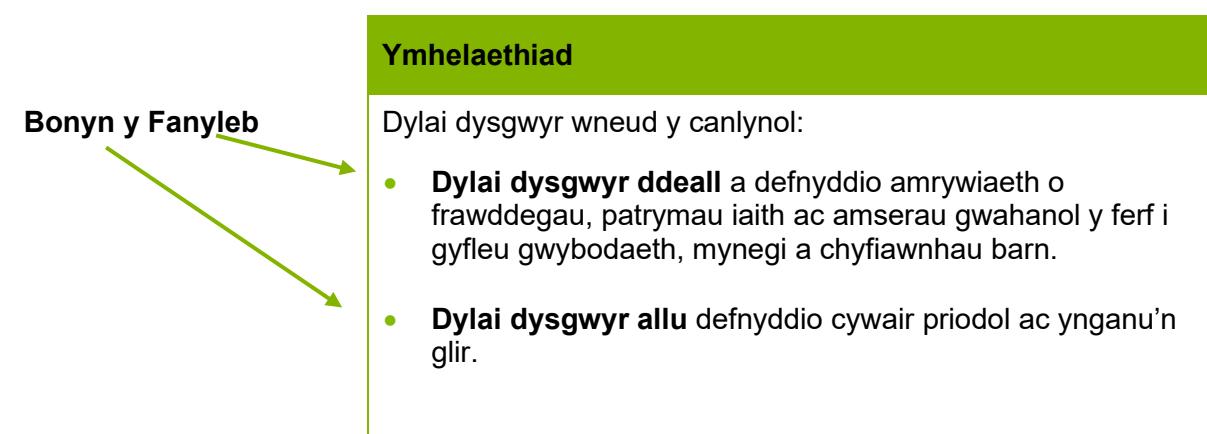
Deall yr ymhelaethiad yn y fanyleb

Dylai dysgwyr fod yn ymwybodol o'r canlynol:

- bonion y fanyleb
- beth yw ystyr bonion y fanyleb.

Bonion y fanyleb

Pan fyddwch chi'n edrych drwy'r fanyleb, byddwch yn sylwi bod y geiriad yn y golofn ymhelaethiad yn amrywio cyn y rhest o gynnwys y mae angen i ddysgwyr ei wybod; dyma'r bonynt:



Mae pob bonynt yn cael ei ddefnyddio am resymau sydd ychydig yn wahanol:

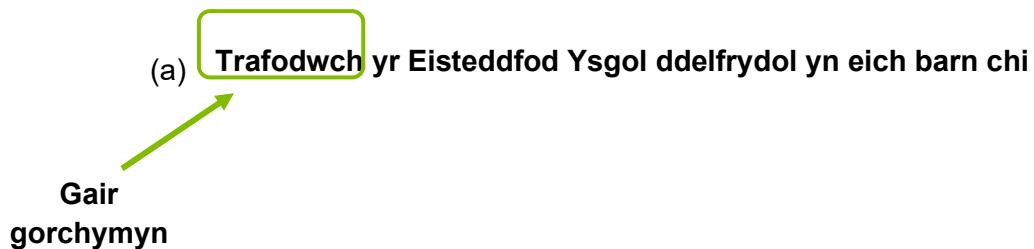
Bonyn y Fanyleb	Pan gaiff ei ddefnyddio
Dylai dysgwyr ddeall	Pan fydd angen i ddysgwyr ddangos eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth yn hytrach na chymhwysyo eu gwybodaeth, dealltwriaeth neu sgiliau.
Dylai dysgwyr allu	Pan fydd angen i ddysgwyr gymhwysyo eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth

Geiriau gorchymyn

Dylai dysgwyr fod yn ymwybodol o'r canlynol:

- beth yw geiriau gorchymyn
- beth yw ystyr pob gair gorchymyn
- beth mae pob gair gorchymyn yn ei asesu.

Geiriau gorchymyn yw'r geiriau a'r ymadroddion yr ydym yn eu defnyddio yn ein hasesiadau sy'n dweud wrth fyfyrwyr sut dylent ateb y cwestiwn neu gwblhau'r dasg. Mae geiriau gorchymyn yn tywys y dysgwr drwy'r cwestiwn neu'r dasg ac yn rhoi syniad o'r ymateb sydd ei angen.



Nid yw'r tablau canlynol yn gynhwysfawr, ond byddant yn rhoi syniad da i chi o'r geiriau gorchymyn a ddefnyddiwn fel arfer:

Geiriau gorchymyn ar gyfer galw i gof uniongyrchol	
Gair Gorchymyn	Gofynion yr ymateb
Rhowch gyfrif am	Rhowch resymau dros.
Coladwch	Casglu a chyfuno testunau, gwybodaeth neu ddata.
Diffiniwch	Rhowch ystyr penodol term.
Disgrifiwch	Nodwch nodweddion arbennig a rhowch fanylion disgrifiadol, ffeithiol. <i>Dyma un o'r geiriau gorchymyn a ddefnyddir amlaf. Os bydd angen esboniad, yna defnyddiwch ddau orchymyn: 'disgrifiwch ac esboniwr'.</i>
Llusgwch a Gollyngwch	Symud i ran arall o sgrin gan ddefnyddio llygoden neu ddysfais debyg.
Darganfyddwch	Mewn ymateb i broblem mathemategol.
Rhowch	Cael ateb drwy gofio pethau.
Nodwch/Ticiwch/Cliciwch/Cylchwch	Amlygwch rywbeith a'i enwi o nifer o bosibiliadau.
Labelwch	Dynodi gan ddefnyddio enw.
Rhestrwch	Rhowch y ffactorau (heb esbonio nac ymhelaethu).
Cyfatebwch/cysylltwch	Dewis rhywbeith sydd â'r un rhinwedd â rhywbeith arall.
Enwch	Nodwch neu gwnewch restr.
Amlinellwch	Rhowch brif nodweddion.

Geiriau gorchymyn ar gyfer galw i gof uniongyrchol	
Gair Gorchymyn	Gofynion yr ymateb
Gosodwch	Rhoi rhywbeth mewn safle penodol.
Trefnwch	Trefnu'n systematig.
Nodwch	Mynegwch yn glir.
Cymhwyswch	Defnyddio eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth o ddamcaniaeth neu gysyniad a chysylltu hynny â chyd-destun penodol. Rhoi ar waith mewn ffordd briodol.
Cyfrifwch	Datrys gan ddefnyddio ffeithiau, ffigurau neu wybodaeth sydd wedi'u rhoi. <i>Dim ond yng nghyd-destun cwestiwn mathemategol y defnyddir y gair gorchymyn hwn, e.e. cyfrifwch werth.</i>
Categoreiddiwch/dosbarthwch	Gosod mewn dosbarth neu grŵp penodol.
Eglurwch	Gwneud (syniad neu sefyllfa) yn glir drwy ei ddisgrifio'n fwy manwl.
Newidiwch	Gwneud addasiad i god, er enghraift, yn ôl gofyniad y cwestiwn
Cydweithiwch	Gwneud cyfraniad at waith tîm, helpu aelodau'r tîm fel y bo angen.
Cyfathrebwch, ysgrifennwch a siaradwch	Rhannu gwybodaeth drwy siarad neu ysgrifennu.
Cwblhewch	Ychwanegu eitemau/gwybodaeth angenrheidiol.
Cyfansoddwch	Ysgrifennu neu greu.
Lluniwch	Creu fframwaith neu ddadl.
Trawsnewidiwch	Trosi data o un ffurf benodol i ffurf arall
Dangoswch	Rhoi engraifftiau, a disgrifio gan gyfeirio at engraifftiau.
Dyluniwch	Penderfynu ar olwg a swyddogaeth rhywbeth drwy lunio neu luniadu cynlluniau.
Trafodwch	Cyflwyno pwyntiau allweddol.
Dangoswch	Cyflwyno gwybodaeth ar ffurf diagramau.
Lluniadwch	Lluniadu diagram/graff/llinell/llun.
Amcangyfrifwch	Nodi amcan werth.
Esboniwch	Rhowch resymau neu achosion. Dangos dealltwriaeth o sut a pham mae rhywbeth wedi digwydd.
Archwiliwch	Ymchwilio heb fod â rhagdybiaethau ynglŷn â'r canlyniad.
Mynegwch	Defnyddio'r wybodaeth a roddir i ailsgrifennu rhif neu fynegiant mewn ffurf benodol.

Geiriau gorchymyn ar gyfer galw i gof uniongyrchol	
Gair Gorchymyn	Gofynion yr ymateb
Eglurwch (<i>illustrate</i>)/Dangoswch	Defnyddio diagram neu eiriau i ddangos yn glir sut mae cysyniad neu ddamcaniaeth yn gweithio mewn cyd-destun penodol. Cyflwyno enghreifftiau eglurhaol. Cyfeirio at astudiaeth achos neu enghraifft.
Gweithredwch/Cynhaliwch	Rhoi (penderfyniad, cynllun, cytundeb ac ati) ar waith.
Holwch	Cwestiynu yn ffurfiol ac yn systematig.
Ymchwiliwch	Gwneud gwaith ymchwil neu gynnal astudiaeth i bwnc neu broblem.
Gwnewch/Cynhyrhwch/Créwch	Creu/gwneud/gweithgynhyrchu.
Newidiwch (<i>Modify</i>)	Gwneud newidiadau i roi gogwydd newydd neu i gael canlyniad newydd.
Monitrwch	Arsylwi, gwirio neu gadw cofnod parhaus o rywbeth.
Cymerwch ran	Chwarae rhan.
Perfformiwch	Cyflawni neu gwblhau tasg, gweithred, neu weithgaredd.
Gosodwch	Rhoi rhywbeth mewn safle penodol.
Cynlluniwch	Cynnig manwl ar gyfer gwneud neu gyflawni rhywbeth.
Llenwch y manylion	Ychwanegu eitemau penodol
Cyflwynwch	Cyfathrebu mewn ffordd y gellir ei dilyn a'i deall yn glir.
Cynigiwch	Awgrymu ffordd o weithredu yn seiliedig ar resymau wedi'u cefnogi.
Profwch	Dangos dilysrwydd ar sail tystiolaeth
Cofnodwch	Cael a storio data a gwybodaeth.
Cysylltwch	Dangos cysylltiadau rhwng eitemau
Adroddwch	Paratoi cyfrif neu ddatganiad manwl am ddigwyddiad neu destun.
Adolygwch	Arolygu gwybodaeth
Dewiswch	Gwneud dewis priodol o ystod o opsiynau.
Syflwch	Defnyddio swyddogaethau syfliad rhifyddol
Symleiddiwch	Ailysgrifennu mynegiant neu rif mewn ffurf symlach
Awgrymwch	Cyflwyno syniad, rheswm neu gam gweithredu posibl.
Crynhowch	Rhoi fersiwn wedi'i fyrhau o rywbeth, gan ddatgan ei brif bwyntiau heb fanylion.

Geiriau gorchymyn ar gyfer galw i gof uniongyrchol	
Gair Gorchymyn	Gofynion yr ymateb
Profwch	Cymhwys o prawf fel ffordd o gael diagnosis.
Trawsffurfifiwch	Newid rhywbeth yn ffurf newydd.
Cyfieithwch	Newid geiriau i iaith wahanol.
Defnyddiwch	Cymhwys o wybodaeth a ddarparwyd at ddamcaniaeth neu gysyniad penodol. Defnyddio, cymryd neu ddal rhywbeth at ddiben.
Ysgrifennwch	Ffurio ac ysgrifennu (algorithm, er enghraifft)
Cynghorwch	Defnyddio eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth o ddamcaniaeth neu gysyniad a chysylltu hynny â chyd-destun penodol. Rhoi ar waith mewn ffordd briodol.
Dadansoddwch	Datrys gan ddefnyddio ffeithiau, ffigurau neu wybodaeth sydd wedi'u rhoi. <i>Dim ond yng nghyd-destun cwestiwn mathemategol y defnyddir y gair gorchymyn hwn, e.e. cyfrifwch werth.</i>
Dadleuwch	Gosod mewn dosbarth neu grŵp penodol.
Aseswch	Gwneud (syniad neu sefyllfa) yn glir drwy ei ddisgrifio'n fwy manwl.
Rhowch sylw	Gwneud addasiad i god, er enghraifft, yn ôl gofyniad y cwestiwn
Cymharwch	Gwneud cyfraniad at waith tîm, helpu aelodau'r tîm fel y bo angen.
Ystyriwch	Rhannu gwybodaeth drwy siarad neu ysgrifennu.
Cyferbynnwch	Ychwanegu eitemau/gwybodaeth angenrheidiol.
Barnwch	Ysgrifennu neu greu.
Dadleuwch	Creu fframwaith neu ddadl.
Dewch i gasgliad	Trosi data o un ffurf benodol i ffurf arall
Datblygwch	Rhoi enghreifftiau, a disgrifio gan gyfeirio at enghreifftiau.
Trafodwch	Penderfynu ar olwg a swyddogaeth rhywbeth drwy luniadu neu luniadu cynlluniau.
Gwahaniaethwch	Cyflwyno pwyntiau allweddol.
Gwerthuswch	Cyflwyno gwybodaeth ar ffurf diagramau.
Archwiliwch	Lluniadu diagram/graff/llinell/llun.
Barnwch	Nodi amcan werth.

Geiriau gorchymyn ar gyfer galw i gof uniongyrchol	
Gair Gorchymyn	Gofynion yr ymateb
Cyflawnhewch	Rhoi rhesymau neu achosion. Dangos dealltwriaeth o sut a pham mae rhywbeth wedi digwydd.
Argymhellwch/Awgrymwch	Ymchwilio heb fod â rhagdybiaethau ynglŷn â'r canlyniad.
Myfyrio	Defnyddiwch y wybodaeth a roddir i ailsgrifennu rhif neu fynegiant mewn ffurf benodol.
Adolygwch	Defnyddio diagram neu eiriau i ddangos yn glir sut mae cysyniad neu ddamcaniaeth yn gweithio mewn cyd-destun penodol. Cyflwyno enghreifftiau eglurhaol. Cyfeirio at astudiaeth achos neu enghraift.
Datryswch	Rhoi (penderfyniad, cynllun, cytundeb ac ati) ar waith.
Awgrymwch	Cwestiynu yn ffurfiol ac yn systematig.
Cefnogwch	Gwneud gwaith ymchwil neu gynnal astudiaeth i bwnc neu broblem.
Cyfosodwch	Creu/gwneud/gweithgynhyrchu.

Cynlluniau Marcio

Mae cynlluniau marcio a/neu feini prawf asesu yn profi'r amcanion dysgu a fwriedir ar gyfer elfen. Maent yn disgrifio'r wybodaeth a'r sgiliau (a'r agwedd o bosibl) y disgwylir i ymgeisydd eu dangos yn eu hymatebion, ac yna'n cael eu defnyddio wrth farcio'r gwaith.

Cynllun marcio yn seiliedig ar Amcanion:

Ar gyfer cwestiynau atebion byr iawn sy'n gofyn am un ymateb cywir.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm marc
1.	Labelu lluniau : 4 marc Rhaid dewis y 4 llun priodol : 1 marc yr un	4		[4]
				2
		4		1
				3

Cynllun Marcio Seiliedig ar Bwyntiau

Ar gyfer cwestiynau atebion byr sydd ag amrywiaeth o ymatebion posibl

6.	<p>Cywiros gwallau :</p> <p>Mae 1 marc am bob ateb cywir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r • ym • Maen • dwy • ddwyieithog • person • Does • Hoffwn • chwarter 		9	[9]
----	---	--	---	-----

Cynlluniau marcio seiliedig ar lefelau

Ar gyfer cwestiynau sy'n gofyn am ymatebion estynedig

Marc	Gwrando
17-20 BAND 5	<ul style="list-style-type: none"> • Dealltwriaeth ardderchog o'r sbardun gweledol gan ymateb mewn manylder llawn. • Dewis y pwyntiau perthnasol o fewn y sbardun gweledol er mwyn gwneud cymariaethau hynod o glir ac egluro cysylltiadau â'u profiadau personol eu hunain. • Strwythuro dadleuon yn effeithiol iawn a herio'r hyn mae eraill yn ei ddweud yn hyderus ac yn sensitif. • Cymharu a dadansoddi gwybodaeth yn llawn er mwyn crynhoi cynnwys y testun yn ddeallus.
13-16 BAND 4	<ul style="list-style-type: none"> • Dealltwriaeth dda o'r sbardun gweledol gan ymateb mewn manylder. • Dewis y pwyntiau perthnasol o fewn y sbardun gweledol er mwyn gwneud cymariaethau ac egluro rhai cysylltiadau â'u profiadau personol eu hunain. • Strwythuro dadleuon gan ymgeisio i herio'r hyn mae eraill yn ei ddweud yn eithaf hyderus ac yn sensitif. • Dechrau cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn crynhoi cynnwys y testun yn glir.
9-12 BAND 3	<ul style="list-style-type: none"> • Dealltwriaeth fodhaol o'r sbardun gweledol gan ymateb mewn peth manylder. • Dewis rhai pwyntiau perthnasol o fewn y sbardun gweledol er mwyn cymharu rhai cysylltiadau â'u profiadau personol eu hunain. • Defnyddio ambell ddadl syml gan ymgeisio i herio'r hyn mae eraill yn ei ddweud gyda pheth hyder. • Ymdrech i gymharu ambell bwynt a / neu grynhau cynnwys y testun.

5-8 BAND 2	<ul style="list-style-type: none"> • Dealltwriaeth sylfaenol o'r sbardun gweledol gan ymateb yn syml. • Dewis rhai pwyntiau o fewn y sbardun gweledol er mwyn cymharu â'u profiadau personol eu hunain. • Defnyddio ambell ymadrodd syml gan ymgeisio i herio'r hyn mae eraill yn ei ddweud. • Ymdrech gydag anogaeth i gymharu ambell bwynt a / neu grynhau cynhwys y testun.
1-4 BAND 1	<ul style="list-style-type: none"> • Peth dealltwriaeth o'r sbardun gweledol gyda pheth ymdrech i ymateb yn syml. • Ymateb i destun y sbardun gweledol gan wneud cysylltiad syml iawn â'u profiadau personol eu hunain. • Ymateb i gwestiynau uniongyrchol gan roi peth gwybodaeth am gynnwys y sbardun gweledol. • Cytuno ag anghytuno gan ymateb i gwestiynau uniongyrchol.
0	<ul style="list-style-type: none"> • Amhriodol neu heb ymateb. Nid yw'r wybodaeth ofynnol yn cael ei chyfathrebu o gwbl.

Dyddiadau Pwysig

Addysgu CBAC TGAU pwnc am y tro cyntaf	2025
Asesiad cyntaf ar gyfer Uned 3 (asesiad allanol)	Haf 2027
Asesiad cyntaf ar gyfer Uned 4 (asesiad allanol)	Haf 2027
Rhyddhau briff aseiniad Asesiad Di-arholiad Uned 1 am y tro cyntaf	Hydref 2026
Rhyddhau briff aseiniad Asesiad Di-arholiad Uned 2 am y tro cyntaf	Gwanwyn 2027
Cyflwyno Asesiad di-arholiad Uned 1 am y tro cyntaf	Hydref 2026
Cyflwyno Asesiad di-arholiad Uned 2 am y tro cyntaf	Gwanwyn 2027
Ardystio am y tro cyntaf	2027